

LICENS TIL fuld fart fremad!

Le Tølbøl og Bettina Wilson på den traditionsrige Klampenborg Galopbane, der i år fylder 100 år.

Høj fart og evige slankeklure er en del af jobbet for kvindelige jockeyer, som til trods for mange knubs og udfordringer altid kommer op på sadlen igen. To, som har gjort hestene til en livsstil, er Le Tølbøl og Bettina Wilson.

AF CAMILLA ALFTHAN. FOTO: DITTE CAPION OG PRIVATE

– Jeg vil, OG JEG SKAL

Drømmer du om at blive jockey? Glem det, hvis du er en pæn og sød pige.

– En jockey må aldrig blive skræmt af farlige situationer. Man skal have et instinkt, der siger, at man

vil frem og aldrig giver op. Da jeg var lille, var jeg en drengpige, som klatrede i træer og gik på taget. Fysisk ligner man også lidt en mand, når man er i toptræning, da man både er muskuløs og mager. Sådan fortæller 37-årige Bettina, som har været én af Danmarks ledende jockeyer i adskillige år.

Med sin blonde hestehale og feminine guldøreringe ligner hun hverken en drengpige eller en fardjævel, og når hun triller ned til galopbanens stald i sin gamle BMW, er det i et særdeles roligt tempo.

Men lige så snart Bettina sidder i sadlen og rider et løb, er hun bogstavelig talt i overhalingsbanen. Fra det øjeblik startboksene åbner, og hestene springer ud med op til 60 km i timen, til finishen, hvor

det gælder om at yde sit bedste for at kunne være blandt de første over målstregen.

Hestene har været hendes hverdag i mere end tyve år.

– Da jeg startede, syntes jeg, det var et miljø med lidt underlige mennesker. Nu er jeg måske selv blevet lidt underlig. Bettina har været i sporten, siden hun som 15-årig begyndte at ride, før hun skulle i skole, og om eftermiddagen var tilbage igen for at fodre hestene.

Sporten er nemlig ikke for de lade. Man står tidligt op hver morgen for at træne hestene, og så skal man holde en vægt, der ikke ligger for langt over de 50 kilo, og samtidig have kræfter nok til at holde styr på et halvt ton adrenalin. Man skal tænke klart og strategisk og samtidig være indstillet på, at knubs og skader er en del af gamet, uanset hvor dygtig man er.

– Brækkede tæer og fingre tæller ikke. Man kan kun være sygemeldt, hvis man har brækket et ben eller en arm. Man taper bare fingrene eller tæerne sammen, så de kan gro sammen igen. Når man først har prøvet adrenalinrushet, kan man ikke slippe det. Når jeg vinder et løb, er jeg helt oppe at køre. Bettina har vundet 85 løb, siden hun red sin første sejr som 16-årig. Højdepunktet var, da hun vandt Larchløbet på Klampenborgbanen og samme dag fik en tredjeplads i Derbyet som én af de første kvinder herhjemme.

I mellemtiden har hun været gravid to gange og hver gang redet, indtil hun var i fjerde måned. Og hun var allerede tilbage i sadlen en måned efter at have født sin første søn.

ET MANDEJOB

Traditionelt er jobbet som jockey et rigtigt mandejob. I England, hvor galopsportens vugge stod, var det først i 1975, at kvinder overhovedet fik lov til at ride løb, da det blev anset for at være en for farlig sport for kvinder.

I USA, hvor kvinderne udgør ti procent af rytterne, omkommer to jockeyer gennemsnitligt om året.

Herhjemme, hvor kvinderne udgør cirka halvdelen af alle jockeyer, har der aldrig været nogen form for restriktioner. I alt 11 danske kvinder har jockey-licens, dog kun tre som fuldtidsjob, da indtjeningsmulighederne er svære.

– Man skal være heldig, hvis man kan få det til at løbe rundt. I de store løb herhjemme får vinderen mellem 10.000-15.000 kroner. Hvis du ikke er blandt de første, får du kun 350 kr., siger Bettina.

Da et løb højst varer et par minutter, gælder det om at være 100 procent fokuseret og skarp.

Meget handler om taktik, og det er som et skakspil, når man kæmper om sine positioner. Man prøver at lukke favoritten inde, så den ikke kan komme frem. Bettina kom grueligt galt af sted og brækkede ryggen, da hendes ældste søn var et år gammel. Pludselig styrtede hesten, og Bettina lå bevidstløs på græsset.

– Jeg kan ingenting huske, da jeg kun vågnede en enkelt gang på vej til sygehuset, og senere da jeg skulle røntgenfotoferes. Det var hårdt at komme igennem, da jeg også havde slået nogle tænder ud og fået en

– JEG SKULLE LIGGE NED I TRE MÅNEDER, OG DET ER SVÆRT, NÅR MAN HAR ET LILLE BARN.

hjernerystelse. Jeg skulle ligge ned i tre måneder, og det er svært, når man har et lille barn. Hele min familie måtte hjælpe mig med at få hverdagen til at hænge sammen. Alligevel hopper man altid op på hesten igen. Man er selvfølgelig altid nervøs, før et løb starter, da så meget kan gå galt. Bettina var på banen igen efter et års pause.

Livet som jockey bliver nemlig en livsstil. Og da arbejdet er sæsonpræget, vælger mange at rejse ud i vinterhalvåret i stedet for at blive hjemme og tilride unghestene.

To år i træk drog Bettina med sin familie til Kenya, hvor hun havde fået kontrakt.

På trods af de mange udfordringer kan Bettina ikke forestille sig et liv uden galophestene.

– Jeg kunne aldrig finde på at købe en almindelig ridehest eller sætte mig ned og læse en bog. Det er der alt for meget ild i røven på mig til. Ridningen har gjort mig til den person, jeg er. Det har givet mig gåpåmod og gjort mig stærk. Jeg vil, og jeg skal.

NAVN: Bettina Wilson
ALDER: 37 år
PROFESSION: Professionel jockey
Har 2 børn

JEG ER frygtløs

Le Tølbøll er den mest vindende kvindelige jockey herhjemme. Heste har altid været en del af den 36-årige kvindes liv. Hun er opvokset på en gård med væddeløbsheste på Fyn og gik allerede i lære som 15-årig hos mormoderen, mens hun gik i gymnasiet. – Da jeg begyndte som 15-årig, var der kun tre piger som lærlinge, og vi var oppe imod en del fordomme. Nu er det blevet bedre, selv om en kvinde sjældent får de bedste heste til de vigtigste løb. Le har, siden hun startede, vundet 428 sejre og har mere end et par tusinde løb bag sig. Som tidligere konkurrencesvømmer ved hun noget om træning og dét at udfordre sig selv. O allerede som lærling fik hun i 1989 kontrakt i Macau, hvor hun hver morgen

NAVN: Le Tølbøll
ALDER: 36 år
PROFESSION: Professionel jockey og uddannet osteopat med speciale i heste
Gravid med sit første barn

deltog i træningen, selvom det endnu ikke var tilladt for kvinder at deltage i løb.

Tre vintre tilbragte hun i England, hvor hun flere gange kom først over målstregen, og senere red hun i Italien og tre måneder på de berømte californiske galopbaner Santa Anita og Hollywood Park. Da der var ansatte til at sadle hestene op, red hun typisk 18-20 heste hver morgen – to til fem minutter pr. hest.

– Man lønnes pr. hest, så alt efter hvor efterspurgt man bliver, finder man hurtigt ud af, om det er nok til at betale opholdet. Udbuddet er stort, og som kvinde og dansker er man ikke meget i den store verden. Derfor kan man ikke bare drage ud og tro, at man kan tjene en formue på at ride løb.

Lønnen i en stald er minimal. Hvis man skal have en rimelig chance for at kunne leve af det, skal man ride løb med en vis succes.

– Livet som jockey er hårdt, og du skal virkelig brænde for det. Man skal hele tiden passe på sin vægt. Man lever mere eller mindre i en kuffert, fordi man rejser efter løbene, så der er meget spildtid. Det er en underholdningsbranche, hvor man er ansat til at parere ordrer. Hvis man laver en fejl, eller tingene ikke går som forventet, må man stå skoleret, og det kræver, at man er psykisk stærk. Der er ikke langt fra succes til fiasko, og man kender sjældent fremtiden

– DET ER EN UNDER-
HOLDNINGSBRANCHE,
HVOR MAN ER ANSAT TIL
AT PARERE ORDRER.

– Da et løb højst varer et par minutter, gælder det om at være 100 procent fokuseret og skarp, siger Bettina Wilson.

ingen fortrydelsesret. Du skal være vågen, og du skal kunne bedømme pace. Det er også en fordel at kunne tolke de andre jockeys, alt efter hvilken hest de sidder på, hvilket gør løbet til en interessant gåde. Jo mere erfaring du har, jo lettere bliver tingene. Det kollegiale venskab består, indtil startboksene åbner, så er enhver sig selv nærmest.

længere end 14 dage frem. Hvis du ikke leverer varen, vælger folk som regel en anden, fortæller Le.

INGEN FORTRYDELSESRET

Le har altid udfordret sig selv med at ride de mere besværlige heste, som andre har undgået

– Jeg har skabt mig et navn på at være frygtløs. Jeg er aldrig bange, og det giver en fordel. Men man skal kende grænsen mellem mod og dumdristighed, ellers går det galt. Der er ingen, der samler dig op, hvis det går dårligt, og det er ikke dansk mentalitet. Vi er vant til, at de svage bliver hjulpet, men i væddeløb bliver du trådt på, hvis du ikke kan klare mosten. Du skal kæmpe for din plads og knokle dig op. Det tager tid, og derfor giver mange op.

Går det godt, er jobbet som jockey et liv med oplevelser og spændende rejser. Der er ikke to dage, der ligner hinanden, og man kommer meget omkring og møder mange mennesker. Fælles for alle steder er, at man aldrig er bedre end den hest, man sidder på.

Går det godt, får man de gode heste. Kommer man først ind i en dårlig spiral, er det svært, for man kan ikke trylle og få en Ferrari ud af en Folkevogn. Det er hestene og den kontakt, man har med dem, som er årsagen til, at hun valgte at blive jockey. Ligesom med børn har de forskellige personligheder og skal rides derefter.

– Jo bedre jeg er til at tolke hesten, jo bedre muligheder har jeg for at få det bedste ud af den. Nogle kan for eksempel ikke lide at ligge i et felt og vil helst galoppere frit.

Dét, som jeg kan lide ved sporten, er, at alt går stærkt. Du skal kunne tage nogle hurtige beslutninger, og der er

Da der er kamera på, duer ingen dårlige undskyldninger, da det er let at spole tilbage og se, hvor fejlen ligger. Da der kan være et sekund mellem den første og den sidste, som når over målstregen, handler meget om marginaler og psykologi.

Man lærer at begå sig i vidt forskellige miljøer og kulturer. Skik følge eller land fly. Da der er mange om buddet, skal man hele tiden tænke positivt og finde nye veje, hvis tingene ikke går, som de skal. For mig har karrieren som jockey været fantastisk, da man oftest har fri hele eftermiddagen, hvilket har givet mig tid til at studere. Le er i dag uddannet osteopat med speciale i heste.

Og det første barn ligger i maven og har allerede været med til at vinde et par løb i efteråret.

– Den dag, jeg bliver bange, stopper jeg. Nu rider jeg kun, fordi jeg kan lide sporten. Det er en hobby, som holder mig i form.

DERBY FEST

SPORT OF KINGS, KING OF SPORT kaldes galopporten, som i år fejrer 100-årsjubelæum på Klampenborgbanen ved Dyrehaven. Publikum tæller alt fra spillefugle og hesteentusiaster til folk med sans for elegante hatte. Godt hjulpet på vej af staldtipsene i racecardet forsøger de at regne ud om de skal spille vinder eller plads, eller måske en flere-løbs-kombination.

Overvejelserne er mange, og ritualerne er de samme, mens hestenes vises frem i paddocken før de tordner ud på galopbanen. Den sidste søndag i juni rides Derby'et – sportens vigtigste klassiske løb med dertilhørende hattekonkurrence, og den 5. september er det Damernes Dag, hvor hurtigste kvinde vinder sin vægt i champagneflasker.

Vil du med? Se mere på www.galopbane.dk

POLIFOTO/PETER HOVE OLESEN